The *Beracha* on Pizza

Q How can it be that whether or not you wash (do *netillat yadayim*) before eating pizza depends upon how much you eat? I would think that either it is bread or it is not bread!

1. גמרא, ברכות דף מב עמ' א

... תניא רבי מונא אמר משום רבי יהודה: פת הבאה בכסנין מברכין עליה "המוציא", ואמר שמואל: הלכה כרבי מונא. אמר להו: אין הלכה כרבי מונא אתמר. אמרי ליה: והא מר הוא דאמר משמיה דשמואל, לחמניות – מערבין בהן ומברכין עליהן "המוציא"! – שאני התם, דקבע סעודתיה עלייהו, אבל היכא דלא קבע סעודתיה עלייהו – לא.

2. שולחן ערוך אורח חיים סי' קסח סע' ו, ז

ז] פת הבאה בכיסנין, מברך עליו: "בורא מיני מזונות", ולאחריו: ברכה אחת מעין שלש; ואם אכל ממנו שיעור **שאחרים רגילים לקבוע עליו**, אף על פי שהוא לא שבע ממנו, מברך עליו: "המוציא" וברכת המזון ... ואם אכל שיעור שאחרים אין קובעים עליו, אף על פי שהוא קובע עליו, אינו מברך אלא "בורא מיני מזונות" וברכה אחת מעין שלש, דבטלה דעתו אצל כל אדם.

ז] פת הבאה בכיסנין, יש מפרשים: פת שעשוי כמין כיסים שממלאים אותם דבש או סוקר ואגוזים ושקדים ותבלין, והם הנקראים רישקולא"ש ריאלחש"ו; ויש אומרים שהיא עיסה שעירב בה דבש או שמן או חלב או מיני תבלין ואפאה, והוא שיהיה טעם תערובת המי פירות או התבלין ניכר בעיסה, ויש אומרים שזה נקרא פת נמור, אלא אם כן יש בהם הרבה תבלין או דבש כמיני מתיקה שקורין לעקי"ך, שכמעט הדבש והתבלין הם עיקר, וכן נוהגים) (רש"י וערוך וכן יש לפרש דעת רמב"ם); ויש מפרשים שהוא פת, בין מתובלת בין שאינה מתובלת, שעושים כעבים יבשים וכוססין אותם, והם הנקראים בישקוני"ש, והלכה כדברי כולם, שלכל אלו הדברים נותנים להם דינים שאמרנו בפת הבאה בכסנין.

3. שולחן ערוך אורח חיים סימן קסח סעיף יז

פשטיד"א הנאפית בתנור בבשר או בדגים או בגבינה, **מברך עליה "המוציא"** וברכת המזון.

משנה ברורה שם ס"ק צד

מברך עליו "המוציא" – היינו אפילו בדלא קבע עלייהו, ולא דמי לפת הבאה בכיסנין (דפירושו פת הממולא בפירות ובתבלין המבואר בס"ז) דלא מברך עלייהו "המוציא" בדלא קבע סעודה עלייהו, דשאני התם דאין עשויין אלא לקינוח סעודה ולמתיקה, מה שאין כן פשטיד"א שממולא בבשר, דרך לאכלם לרעבון וכדי לשבוע והוי כמו שאר פת ובשר כשאוכל כאחד

4. בית יוסף אורח חיים סימן קסח

דלאו במידי דמיקרי לחם תליא מילתא, אלא לא קבעו חכמים לברך המוציא ושלש ברכות אפילו בכזית אלא בלחם שדרך בני אדם לקבוע עליו, דהיינו עיסה שנילושה במים לבד בלי שום תערובת, אבל כל שיש בה שום תערובת ממי פירות או מתבלין, כיון שאין דרך בני אדם לקבוע סעודתן עליו, לא חייבוהו לברך המוציא ושלש ברכות, אלא אם כן אכל שיעור שדרך בני אדם לקבוע עליו

5. משנה ברורה סי' קסח ס"ק כד

שאחרים רגילין לקבוע – כתבו האחרונים דאם אכלו לבדו, צריך שיאכל שיעור שאחרים רגילים לשבוע ממנו לבדו, ואם אכלו עם בשר או דברים אחרים שמלפתים בו הפת, סגי כשאוכל שיעור שאחרים רגילין לשבוע ממנו כשאוכלין גם כן עם דברים אחרים. אך אם אכלו לבדו ושבע ממנו, אף שאחרים לא היו שבעין ממנו לבדו אבל כיון שאם אכלו אותו עם דברים אחרים היו שבעין ממנו גם כן, לא אמרינן בטלה דעתו וצריך לברך עליו "המוציא" וברכת המזון. והנה לענין עירובי תחומין ... איתא דשיעור סעודה הוא שלוש או ארבע ביצים, וכתבו כמה אחרונים דהוא הדין כאן חשיב בזה שיעור קביעת סעודה; אבל כמה אחרונים, והגר"א מכללם, חולקים וסבירי להו דאין לברך "המוציא" וברכת המזון אלא כשיעור סעודה קבוע שהוא של ערב ובקר... ומכל מקום לכתחלה טוב לחוש לדעת המחמירים שלא לאכול ארבע ביצים, וכל שכן אם הוא דבר שיש להסתפק בו מדינא אם הוא פת הבאה בכיסנין, אף דמבואר בס"ז דהולכין בזה להקל ...

6. ערוך השולחן אורח חיים סי' קסח סע' יז

... ואי משום שהוא שבע, הרי זה כמי ששבע בפירות, ואיזה עניין הוא ל"המוציא" וברכת המזון. ולכן נראה לעניות דעתי דצריכים לשער בהפת בלבד, ובראשונים לא נמצא דבר זה ...

<<

The *Beracha* on Pizza

7. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ג סי' לב
בשיעור לקביעות סעודה לפת הבאה בכיסנין ... וכמה אחרונים, והגר"א מכללם, חולקין דהוא כשיעור סעודה קבועה בערב ובקר, ובעה"ש סעיף ט"ז כתב שהוא חצי שיעור חלה. אבל אי אפשר לומר כן, דשום אדם אינו אוכל ליטרא וחצי לחם לסעודה, אלא להגר"א ודעימיה, הוא השיעור כאכילת אדם בינוני בכל מדינה ומדינה שעומדין, שיש מדינות שאוכלין מעט ויש שאוכלין הרבה, וגם בזקנים הוא כפי מדת אכילת זקן בינוני ... אבל כאשר במדינה זו, מברכת השם יתברך, רגילין לאכול הרבה דברים בסעודה וממעטין ממילא באכילת לחם, והמגן אברהם בס"ק י"ג כתב שהקביעות סעודה אם אכל עם בשר ודברים אחרים הוא כשיעור הפת כשאוכלין עם בשר ודברים אחרים, נמצא שבמדינה זו הוא שיעור קטן להרבה אנשים עוד פחות משלוש ביצים, ולכן צריך ליזהר בחתונה כשאינו רוצה ליטול ידיו ולאכול פת כדי שלא יצטרך לחכות עד גמר כל הסעודה בשביל זימון שלפעמים נמשכת זמן רב אבל רוצים לאכול מה שיהיה שם משאר המינים, שלא יאכל המיני קייקם דיש עלייהו תוריתא דנהמא, דאם יאכל אף מעט קייק הוא לפעמים כשיעור פת שאוכל בסעודה, שלמגן אברהם נחשב קביעות סעודה.